

Angleško. Delavei po mnogih tovarnah že grozijo, da bodo delo ustavili, ako ne dobé večjega plačila. Bržčas se jim bodo delodajalci udali. Sicer so pa angleški delavci tako dobro plačani.

Rusko. Car se s carico odpelje dne 3. septembra v Bratislavo na prusko Šlezijo. Spremljal ju bode Lobanov tajni svetovalec Šiškin. — Dela vnanjega ministerstva začasno opravlja grof Lambsdorff, prvi ministerski svetovalec.

Bolgarsko. Stojlovo ministerstvo še vendar ostane nekaj časa na krmilu; kajti vojni minister Pekrov, ki je najbolj silil iz ministerstva, se je dal pregovoriti od kneza Ferdinanda, da še ostane v službi.

Turško. Zadnje dni minolega tedna so Turčini v Carigradu ubili do 10.000 krščanskih Armencev. Nekaj Armencev je bilo namreč napadlo otomansko banko, na kar se je začelo splošno klanje kristjanov. Da se mir naredi, je oni dan šest vojnihih ladij, med temi ena avstrijska, priplulo v Bospor, da ostanejo pred Carigradom, zunaj Bospora pa stoji še pet ruskih.

Špansko. Toliko ljudij in denarja je ta uboga država že darovala za Kubo, in vedno še je ondi punt; zdaj pa še je punt nastal na Filipinskih otokih v vshodni Aziji. Prav hudo!

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Konečno dostavimo še jeden dokaz, kateri nam Ogersko predstavlja še v 12. veku kot zemljo slovansko. Duhovnik Helmold († 1172) piše v svoji knjigi: »Chronicon Slavorum« med drugim tudi tako-le: »Quod si adjecteris Ungariam ad partem Slavoniae, ut quidam volunt, quia nec habitu nec lingua discrepat, eousque latitudo Slavicæ linguae succrescit, ut pene careat aestimatione«, t. j.: Ako združiš Ogersko s krajino slovansko, kakor želé nekateri, ker se niti po noši, niti po govoru ne razlikuje, razširila bi se slovanska govorica tako na daleko, da bi se dala težko najti primera. Torej še v drugi polovici 12. veka med Ogri in Slovani ni bilo razlike »nec habitu nec lingua«; slovanska Ogerska pomadjarila se je le še po prihodu Polovcev ali Kumanov.

Kumani so, kakor piše Nestor, s Polovci jeden narod. Starim zgodovinopiscem so znani pod imeni: Tartari, Saraceni, pagani, Neugeri (Ne-Ugri), a na Erdeljskem so je zvali »Siculi« ali Sekelje (Székelyek). Po narodnosti so bili, kar so dandanes Madjari.

Od vzhodnega kralja Salamona na pomoč pozvani, udrl so Kumani leta 1086. prvokrat na Erdeljsko, a Vladislav jih je kmalu odpodil. Tudi l. 1090. jih je zadel enaka osoda; slovanski Ogri niso marali za nje.

Vse drugače je pa ravnal ogerski kralj Štefan II. Ne le, da se je dal od črnomanjastih Kumank tako očarati, da je z njimi lahkomišelnost trčil čas in mladeniške moči, dajal je Kumanom v nevoljo Ogrov prednost tudi v javnem življenju. Ko je njih vodja, Tatar, od Grkov v Traciji okoli l. 1120. potolčen, z ostanki svojih krdel pribežal na Ogersko, vsprejel ga je Štefan zelo prijazno, odkazivši njemu in njegovim ljudem v bivališča najrodovitnejše kraje na Ogerkem. In doslej so bili Kumani ljubimeci kraljevi, kar je Ogrom zelo mrzelo. Zato so l. 1130., ko je kralj Štefan nevarno zbolel, Kumane semtertja napadli in nekatere ubili. To pa je kralja hudo razkačilo. Na smrt bolan je prisegel, da bode takoj, ko zopet ozdravi, dal za vsakega ubitega Kumana obesiti deset Ogrov. Ker je kralj aprila 1131. l.

umrl, se to ni zgodilo, pač pa je morala večina Kumanov zapustiti Ogersko.

Početkom 13. veka so se v pustih in visokih krajih notranje Azije vzdignili strahoviti Mongoli, sorodni s Kumani, ter so z vso silo planili proti zahodu. Ko so bili severno in zahodno Rusko upustošili, udarili so nad sorodne Kumane v Astrahanu. Dvakrat je odbil kan Kutjan Mongole, a tretjikat je bil napad tako silen, da so se Kumani morali umakniti in v moldavskem gorovju iskati zavetja. Od tod je poslal Kutjan l. 1238. poslanca k ogerskemu kralju Beli IV. ter ga prosil, naj vsprejme Kumane v svojo deželo. Bela je uslišal prošnjo in vsled tega se je že v naslednjem letu naselilo v Potisju na Ogerkem 40.000, na Erdeljskem pa 10.000 kumanskih rodov.

Ogri so sicer godrnjali, a predno je prišlo do dotičnega upora, prihruli so l. 1241. Mongoli na Ogersko ter vse pomandrali. Kralj Bela je bežal najprej k avstrijskemu vojvodi Frideriku na Dunaj, odtod pa na Hrvaško in v Dalmacijo, a Mongoli so mu bili vedno za petami. Še le po smrti velikega kana Ogotaja vrnila se je mongolska drhal v Azijo.

Nesrečna Ogerska je bila popolnoma uničena in njeni prebivalci večinoma ubiti. Obljuditi deželo, poklical je Bela nemške naseljence, pa tudi Kumane ter je slednjim odkazal zelo ugodna bivališča.

Tudi njegov sin Štefan IV. je Kumane zelo čislal ter si je celó Kumanko, zalo hči kana Kutjana, Elizabeto za ženo vzel, da se je mogel imenovati: »Dominus Cumanorum«. Še bolj se je zaljubil v to surovo ljudstvo njegov sin Vladislav IV., katerega zgodovina zaradi tega imenuje Kumana.¹

Vsled take protekcije pa se je prvotno slovanska Ogerska po letih večinoma pomadjarila ter postala »Magyar orszag«. A kljub temu priča še tudi dandanes marsikatero krajevno ime, vse bolj pa še s slovanskimi besedami napolnjena madjarsčina², da je Ogerska bila svoje dni slovanska.

»Haereditas nostra versa est ad alienos«. Našo dedščino so dobili tujci. (Delje prih.)

Smešnica. Nekdo vpraša trgovca: »Čemu imate zdaj tri prodajalke v štacuni, ki vse tri križem gledajo?« — »Veste zato, da mi uzmoviči v štacuni ne morejo kaj ukrasti, ker nikoli prav ne vedo, kam da ta ali ona prodajalka gleda.«

Razne stvari.

Domače. (Zahvala.) Milostivi knezoškoč so dali na lastne stroške pokojnemu župniku olimskemu, gosp. Jožetu Muha, postaviti grobni spomenik za 75 gld., katerega je v splošno zadovoljnost napravil g. Ivan Horvat, kamnosek v Račah pri Mariboru. Za ta veledušni čin krščanskega usmiljenja naj bo mil. knezoškoču najponižnejša zahvala in »Bog plati« izražen.

Hvaležni farani olimski.

(Bela žena.) Na Dobrni je umrl vrli kmet Martin Tratnik. Bil je načelnikov namestnik v krajnošolskem svetu, občinski odbornik, večkrat volilni mož. Povsod se je držal slovenske zastave: Vse za vero, dom, cesarja. Svetila mu večna luč! — V Gradcu je umrl gosp. Karol Höchtl, bivši beležnik ali notar v Ljutomeru.

¹ Fr. V. Sasinek, Sv. Method a Uhorsko, 11—16; Meynert, Gesch. Oesterreichs, IV., 182—218 in Krones, Gesch. Oesterreichs, II., 80—96.

² Miklošič, Die slavischen Elemente im Magyarischen.